

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Den hvidvingede måge i Hirtshals

HAANING I FELTEN En hvidvinget måge i Hirtshals har gentagne gange sat tankerne i gang hos observatørerne. Den har nemlig mørke tegninger i håndsvingfjerene. Hvor normalt er det hos hvidvinget måge, og hvor går grænsen egentlig i forhold til den sjældne baffinmåge fra Canada?

Der er gode fugle i Nordjylland i øjeblikket. Danmarks 8. lattermåge er stationær i Hanstholm, og kongeederfuglen i Hirtshals er det ligeledes. Det har givet mulighed for mange gæstende fuglekiggere at se en kombination af gode årarter i det Nordjyske. I Hirtshals har man endvidere kunnet se de tilbageværende sidste tre danske toplærker, og så har en del også fået set den spændende hvidvingede måge som indimellem ses i Hirtshals Havn.

Den er spændende, fordi den viser mørke tegninger i håndsvingfjerene, og fordi den nu er i sit 4. kalenderår (4K). Den er der mumlet lidt omkring i krogene om, men mest fordi man har været usikker på, hvordan kriterierne egentlig har været omkring bestemmelse af baffinmåge (ssp. kumlieni).

Hirtshalsmågen, en 4K. Hirtshals Havn den 7. januar 2018. Bemærk de mistænkelige mørke tegninger i håndsvingfjerene. Foto: Jens Wiberg.

Allerede sidste år, da mange også besøgte Hirtshals på grund af den overvintrende sibiriske jernspurv, spøjte formentlig samme hvidvingede måge.

Den var dengang, ligesom nu, ret uregelmæssig i sin optræden på havnen, men på de billeder man så, så den ret spændende ud på grund af de mørkt tegnede håndsvingfjer.

Faktisk er der for nylig set en ny fugl i Hirtshals. Denne, en fugl i sit tredje kalenderår (3K), viser også noget mørkt i håndsvingfjerene, men foreløbig er der kun offentliggjort billeder af den stående fugl. Flere har imidlertid bestemt den til ssp. *glaucoides* altså "almindelig" hvidvinget måge.

Sidste gang vi rigtigt oplevede undren og forvirring over hvidvingede måger med mørke tegninger i håndsvingfjerene, var under invasionen i 2012, der især omfattede den Jyske vestkyst, da 85% af fuglene blev set her (Fugleåret 2012). Den invasion var usædvanlig, fordi den blev udgjort af et stort antal immature (3K og 4K) fugle. Det samme skete på bl.a. Færøerne, og hvis man fulgte med i [Silas Olofsen blog](#), kunne man næsten dagligt følge med i, hvordan invasionen forløb deroppe med gode billeder af alle mulige typer af brunlige typer og typer med mørke tegninger i håndsvingfjerene. Det var spændende, men det var også spændende fordi, at der i bølgen af hvidvingede måger fulgte en del baffinmåger – en variant med mørke tegninger i håndsvingfjerene fra Canada og en type der ikke før var set i Danmark. Derfor gik jagten på at finde en sådan ind herhjemme.

Da invasionen stod på var vi nogle der greb det lidt forkert an. Udgangspunktet for os var nemlig, at det ikke kunne passe, at så "gamle" hvidvingede måger viste tydeligt mørke tegninger i håndsvingfjerene. Det måtte være baffinmåger!

Det var en fejl.

Sagen var, at invasionen var usædvanlig i såvel antal som aldersfordeling. Vi fik en invasion af immature hvidvingede måger, og med dem fulgte endda nogle baffinmåger. Ikke omvendt.

Det var naturligvis et overflødhedshorn udi at studere dragtvariationen hos hvidvinget måge i disse aldersklasser. Det er aldersgrupper, mange af os ikke havde stor erfaring med, og derfor begik vi den fejl at betragte mange af fuglene som baffinmåger, som udgangspunkt.

Der blev heldigvis taget en stor mængde billeder af de mange fugle, og efterhånden som invasionen stoppede, begyndte tømmermændene hos nogle af os. For mit vedkommende blev jeg, efter et par besøg i Grønland, klar over at dragtvariationen hos immature hvidvingede måger er meget stor. Det gik op for mig, at det bestemt ikke var alle der var baffinmåger dengang hjemme i Danmark.

Sjældenhedsudvalget godkendte i alt fem baffinmåger i forbindelse med invasionen som omfattede 58-59 hvidvingede måger (Fugleåret 2012 og 2014). Der var som sagt tale om de første danske fund, og ret beset er der naturligvis tale om at der var tale om en invasion, også af baffinmåge, tilbage i 2012.

I Sjældenhedsudvalgets årsrapport i Fugleåret 2014, kan man læse at man, "for at sammenligningsgrundlaget med de øvrige nordiske lande skal være i orden, har man brugt samme kriterier for bestemmelse af baffinmåge som vores nabolande".

Fint.

Spørgsmålet er bare om vi som feltornitologer, egentlig er blevet klogere på, hvordan man skal bestemme baffinmåge?

Hirtshalsmågen (til højre) sammen med sølvmåge, Hirtshals Havn den 7. januar 2018. Foto: Jens Wiberg.

I al fald har der været lidt usikkerhed i felten i Hirtshals i forbindelse med den aktuelle 4K fugl.

Hvordan skal det mørke i håndsvingfjerene se ud, hvordan skal halebåndet se ud o.s.v.

Heldigvis har en gruppe mågeentusiaster for flere år siden oprettet hjemmesiden gull-research.

Det er en god og gennearbejdet hjemmeside, der i princippet hele tiden er i udvikling. Skal man dykke ned i dragtudviklingen hos baffinmåge, har de et stort materiale, hvor de gennemgår forskellene på hvidvinget måge og baffinmåge ved at sammenligne billeder af de to typer og gennemgå disses forskelle. Endvidere har de, ved hjælp af ringmærkede fugle, kunnet følge dragtudviklingen år efter år. Også dette materiale er tilgængeligt via fotos. Derudover har et af medlemmerne af gruppen, Peter Adriaens, forfattet en overskuelig artikel til Birdwatch Magazine og har lagt denne ud som frit tilgængelig som Pdf-fil på hjemmesiden. Find den [her](#).

En meget vigtig ting at huske på, når man skal adskille baffinmåge fra hvidvinget måge, er at hvidvinget måge også kan fremvise mørke tegninger i håndsvingfjerene. Man ser det mest påfaldende i immature dragterne (3K og 4K), og det er helt normalt. På stående immature fugle kan det være svært at adskille de to typer fra hinanden, med mindre der er tale om meget mørkt tegnede fugle. I de fleste tilfælde er det vigtigt at blive sikker på håndsvingfjerens udseende på den flyvende fugl. Et kamera er derfor af største vigtighed også for dokumentationens skyld.

Hvidvingede måger, 3K (til venstre) og adult til højre, Island, januar 2017. Dragtvariationen hos hvidvinget måge er meget stor. Fuglen til venstre er et eksempel på en af de mørke "almindelige" hvidvingede måger (ssp. glaucoides). Bemærk også tegningen i håndsvingfjerene. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Kort opsummeret skal baffinmåges mørke tegninger i håndsvingfjerene vise kontrast mellem mørke yderste håndsvingfjerstegninger og lysere inderste. Det gælder alle aldre fra 1K til og med 4K.

Formen på det mørke må mindst meget gerne være J-formet hos fuglene i immaturedragterne. Dvs at det mørke løber langs yderfanen af den enkelte håndsvingfjer, og runder vingspidsen på inderfanen af fjer.

Baffinmåge, 3K efterår (til venstre) og adult hvidvinget måge, Grønland september. Bemærk de J-formede sorte tegninger i håndsvingfjerene der er mørkere end hånddækfjerene. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

De mørke tegninger i håndsvingfjerene må meget gerne være mørkere end hånddækfjerenes farve.

På første-vinter fugle (1K efterår/2K forår) oplever man oftest, at hvidvinget måge har en lille ujævnt tegnet plet i spidsen af hver enkelt af de yderste håndsvingfjer. Dette oplever man ikke så tit på baffinmåge.

I såvel anden vinter (2K efterår/3K forår) som tredje vinter (3K efterår/4K forår) har baffinmåge ofte en distinkt aftegnet hvid og rundet plet i yderste håndsvingfjer. Det ser man ikke hos hvidvinget måge.

Adulte fugle er nemme at bestemme. Baffinmåger ligner hvidvingede måger, men de har sorte eller sortgrå tegninger i håndsvingfjerene i stærkt varierende grad og udseende. Adulte hvidvingede måger må ikke have nogen sorte eller sortgrå tegninger overhovedet. I felten kan det være svært at se på flyvende fugle (på fugle med små mørke tegninger), men det er nemt at se på fotos.

Baffinmåge, adult (til venstre) sammen med adulte hvidvingede måger, Island, januar 2017. Bemærk de distinkte sortgrå tegninger i de yderste håndsvingfjer. Denne karakter varierer meget hos adulte baffinmåger. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Hos baffinmåge oplever man ofte at halebåndet, i næsten alle tilfælde, er massivt mørkere og gennemgående bredt i alle dragter op til 4K fugle. Karakteren kan dog ikke stå alene, da mange immature glaucoides tilsyneladende også kan vise dette.

Naturligvis er der variation og meget svært bestemmelige fugle (og fugle man ikke kan bestemme sikkert), men de oplyste karakterer herover kan gøre det muligt at bestemme en baffinmåge fra en hvidvinget ved en gennemgang af disse karakterer.

Kigger man nærmere på Hirtshalsfuglen, ser den afgjort spændende ud, når man ser den stående eller liggende på vandet. Flugtbilleder gør det dog muligt at kigge nærmere på afgørende karakterer.

Hvidvinget måge (Hirtshalsmågen), 3K, Hirtshals Havn den 2. december 2017. Bemærk at de mørke tegninger i håndsvingfjerene ikke er J-formede, at de er samme farve som hånddækfjerene, at der ikke er små distinkte hvide pletter i de yderste håndsvingfjer og at halebåndet er afbrudt og ret diffust. Fuglen er en hvidvinget måge, ikke en baffinmåge. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Læg på billedet mærke til:

De mørke faner i håndsvingfjerene er ikke mørkere end hånddækfjerene.

De mørke faner er ikke J-formede.

Der er ingen hvid og distinkt aftegnet hvid plet i yderste håndsvingfjer.

Halebåndet er kun delvist og derfor hverken bredt eller massivt.

Sammenlign med fuglen herunder.

Baffinmåge, 3K, Hirtshals Havn den 24. januar 2012. Bemærk at de mørke tegninghger i hånden er J-formede, at de er mørkere end hånddækfjerene, at der er diskintkte hvide pletter i de yderste håndsvingfjer og at halebåndet er bredt og ret massivt tegnet. Fuglen er godkendt af Sjældenhedsudvalget som Baffinmåge. Foto: Knud Pedersen.

Alt i alt må det konkluderes at Hirtshalsfuglen ikke er en baffinmåge, men en hvidvinget måge. Der skal dog lyde en opfordring til at alle hvidvingede måger med mørke tegninger i hånden også dokumenteres i flugt, da det kan være svært at kende dem fra hinanden når det gælder stående og liggende fugle.

Tak til Jens Wiberg og Knud Pedersen for udlån af fotos.

 Dato:
10. 01. 2018

 Skrevet af:
[Henrik Haaning Nielsen](#)

 Fotos af:
[Jens Wiberg](#)
[Henrik Haaning Nielsen](#)
[Knud Pedersen](#)

 Emner:
FELTBESTEMMELSE

 Tags:
BAFFINMÅGE, FELTBESTEMMELSE, HIRTSHALS, HIRTSHALS HAVN, HVIDVINGET MÅGE, MÅGE

